

S-förslaget riskerar att höja elpriset i Malmö

Kvällsposten den 24 januari 2014

IT- och energiminister Anna-Karin Hatt utredde möjligheterna att backa reformen, men på inrådan av myndigheter som konkurrensverket och energimarknadsinspektionen valde hon att stå fast vid den impopulära reformen som trots allt är bäst för Sveriges elförsörjning.

Socialdemokraternas näringspolitiska talesperson, Jennie Nilsson, har nu valt en mer populistisk linje. Tillsammans med Villaägarna föreslår hon i Kvällsposten att elområde Stockholm och elområde Malmö slås ihop. Gustaf Lorenz från Handelskammaren förordar liknande förslag i Kvällsposten. Men risken är att förslagen höjer elpriset för alla och att obalanserna i elsystemet blir ohanterligt stora.

Bakgrunden till elområdesreformen är att EU tvingade Svenska kraftnät (Svk) att öka exporten till Danmark. Därmed uppstår det ibland flaskhalsar i Sverige, det vill säga att den billiga elproduktionen i norr inte kan flyta fritt till södra Sverige. I mothandeln i samband med leverans tvingas Svk stundtals betala mer för el i söder än i norr. Så kommer det att se ut oberoende av vilken elområdesuppdelning som politikerna väljer. Elområdesuppdelningen påverkar nämligen bara priserna på elbörsen, där handeln sker dagen före leverans.

Det går att tvinga två regioner, som Stockholm och Malmö, att ha samma elpris på elbörsen, även om priset är olika vid leverans. Ett problem är dock att framförallt producenter kan tjäna pengar på skillnaden mellan priset på elbörsen och vid leverans, genom ett så kallat öka-minska spel.

Producenter i en region med lågt pris kan sälja sin elkapacitet dyrt på elbörsen och därefter köpa tillbaka den billigt dagen efter vid leverans. De tjänar därmed pengar även på oanvänd produktionskapacitet, vilket driver upp elpriset och även ökar utgifterna för Svk som får betala producenternas mothandelsvinster. Svk:s ökade kostnader vältras över på skattebetalarna och aktörerna på elmarknaden, inklusive elkonsumenterna. Risken är därför att alla elkonsumenter förlorar på Socialdemokraternas och Villaägarnas förslag.

Problemet är välkänt från flera av USA:s avreglerade elmarknader, där det även ökade risken för blackouts. För att undvika problemet tvingades de där drastiskt öka antalet elområden. Motsvarande problem har observerats i Storbritannien.

En bättre och mindre äventyrlig lösning är i stället att kompensera elkonsumenter i södra Sverige genom att justera stamnätstarifferna. I viss mån har så redan skett i samband med elområdesreformen, men kanske borde compensationen bli större?

Pär Holmberg

Docent i nationalekonomi och tekn. dr. i elkraftteknik, Institutet för Näringslivsforskning (IFN).